

ROLUL CONSILIERII SOCIOPROFESIONALE ÎN ALEGEREA PROFESIUNII MEDICALE

HORAȚIU DURA¹, SILVIU MORAR², SANDA DURA³ CORINA CRIȘAN⁴, STELIAN CRIȘAN⁵

^{1,2,3}Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, ^{4,5}Serviciul Județean de Medicină Legală Bihor

Cuvinte cheie: orientare profesională, interese, aptitudini, medicină

Rezumat: Lucrarea subliniază importanța implementării activităților de consiliere profesională în rândul tinerilor aflați la vârsta formulării opțiunilor pentru viitoarea profesie. Sunt discutate aspecte generale legate de rolul intereselor și aptitudinilor în alegerea profesiei medicale, precum și importanța cunoașterii caracteristicilor pieței muncii în domeniul medical și al nivelului de asumare a riscului. Lucrarea detaliază cele mai frecvente modele de opțiuni în alegerea profesiei, precum și gradul lor de succes funcție de compatibilitatea sau incompatibilitatea dintre conținutul profesiei medicale și structura de personalitate a candidatului. În finalul articolului este prezentat un extras dintr-un material informativ destinat adolescenților din jud. Sibiu și județele limitrofe în cadrul unei campanii de promovare instituțională.

Keywords: professional orientation, interests, skills, medical field

Abstract: The paper emphasizes the importance of implementing counseling activities among young people at the age of formulating options for the future profession. We discuss general issues related to the role of interests and skills in the medical profession, also the importance of knowing the market characteristics in the medical field and the risk-assuming level. The paper details the most common models of options in choosing a profession and their degree of success depending on the compatibility or incompatibility of the medical profession's content and candidate's personality structure. At the end of the article we present an excerpt from an information material for adolescents of Sibiu County and neighboring counties within an institutional promotion campaign.

Fiecare individ își alege profesia ca urmare a unui sistem complex de motivații de ordin intrinsec și extrinsec care îi definesc interesul și emerg din tendința firească spre autorealizare. În mecanismul complex și dinamic al succesului profesional, pe lângă rolul sistemului educațional și al pieței muncii, intervin factori de ordin personal (satisfacția față de școala absolvită, locul de muncă potrivit nevoilor fiecăruia, alegerea profesiei sau specializării pentru care individul are aptitudini și interes, măsura în care profesia sau locul de muncă permit afirmarea tânărului și, nu în ultimul, abilitatea fiecăruia de a se pune în valoare la locul de muncă).

Alegerea profesiei este primul pas în construcția carierei, în accepțiunea sa de totalitate a profesiilor, ocupațiilor, rolurilor și funcțiilor pe care un om le deține în viață, nu numai în domeniul profesional. Consilierea profesională inițiază astfel “o abordare globală a individului, sub toate aspectele semnificative ale vieții” (Jigău, 2006)

Relația aptitudini-interese și implicațiile ei teoretice și practice a făcut obiectul a numeroase cercetări încă din secolul XIX și a culminat cu lucrările lui Strong, Kuder, Lalande, Woodworth, Bingham și alții, în paralel cu recunoașterea rolului psihologiei în autocunoaștere. (Băban, 2001)

Există o variată tipologie a opțiunilor școlare și profesionale și a identificării pe acest plan a vieții sociale. (Șchiopu, U., Verza, E. apud Silvaș 2009).

În manifestarea opțiunilor pentru cariera medicală există aceleași modele ca și în cazul altor profesii.

Există forme de opțiuni profesionale superficiale, legate de atracții spontane și întreținute de interese neconsolidate prin cunoștințe satisfăcătoare. (Silvaș, 2009) În

acest caz, apare o incompatibilitate între imaginea cu privire la profesie și caracteristicile ei reale, studentul putându-se situa în afara posibilităților sale intelectuale și aptitudinale.

Există și opțiuni ce se realizează pe o dominantă afectivă, în cazul tinerilor care doresc foarte mult să devină medici, dar nu posedă cunoștințe solide, teoretice și practice. (idem) Aceștia au de obicei eșecuri mari la început, eșecuri ce odată traversate creează profesioniști de înaltă clasă, îndrăgostiți de profesia lor.

O altă categorie de opțiuni poate fi dominată de interese, cunoștințe teoretice și curiozitate, fără o antrenare afectivă prea profundă. Acești tineri pot avea succese la început, reușesc să depășească examene, concursuri și testele implicate de profesiune, dar aceasta nu are pentru ei rezonanțe interioare prea mari și profesiunea începe să pară anostă și greu de exercitat din cauza acestei distanțe afective față de ea.

Există și cazuri în care tinerii nu pot să facă o opțiune sau în care schimbă mereu opțiunea, ajungând să aleagă profesiunea medicală după un șir de alegeri-renunțări. Nu trebuie neglijate nici cazurile în care există o nepotrivire temperamentală la profesiune sau dorința ce implică ideea de câștig material drept criteriu fundamental ori alte oportunități.

Acceptând rolul schimbării ca și condiție esențială a progresului, devine imperios necesar ca generațiile aflate la vârsta alegerii profesiei să fie pregătite pentru viitor, încrezătoare în forța lor, creative, flexibile și adaptabile.

Necesitatea unei orientări profesionale asistate a apărut în toate țările civilizate ca un numitor comun al nevoii de creștere a eficienței economice prin selectarea corespunzătoare a

¹Autor corespondent: Horațiu Dura, B-dul Corneliu Coposu, Nr. 2-4, Sibiu, România, E-mail: horatiudura@yahoo.com, Tel +40728 856115
Articol intrat în redacție în 01.02.2013 și acceptat spre publicare în 27.02.2013
ACTA MEDICA TRANSILVANICA Martie 2013;2(1):149-151

resursei umane, dar și a nevoii de dezvoltare personală, odată cu dezvoltarea societală.

După 1990, în țara noastră s-au făcut pași importanți în sensul recunoașterii la nivel guvernamental al rolului orientării socio-profesionale în alegerea profesiei. Cu toate acestea, acest domeniu încă nu reprezintă o prioritate a politicii educaționale. Nu există un sistem coerent de orientare profesională care să dispună de un cadru normativ, de resurse umane și materiale corespunzătoare pentru desfășurarea acestei activități. (idem)

În România, adolescenții ultimelor două decenii sunt puși în dificultate în ceea ce privește orientarea spre profesiunea medicală ca urmare a unor transformări socio-economice rapide și ireversibile ale acestui sector de activitate: diversificarea accelerată a domeniilor de activitate medicală, schimbările rapide privind competențele personalului medical cerute pe piața muncii, suprasolicitarea școlilor medicale în dauna altor profesii, schimbarea condițiilor de exercitare a profesiei, evoluția rapidă a informației și a transferului de informație în domeniu, nevoia educației profesionale continue și nevoia de a dobândi noi competențe. Deși absolvenții învățământului superior medical reprezintă o forță de muncă înalt calificată, acest domeniu este puțin solicitat pe piața muncii.

Pe de altă parte, învățământul medical universitar are în continuare un caracter predominant teoretic, iar curriculele universitare rămân prea puțin flexibile față de cererile pieței.

Persistența “modelului patriarhal” al alegerii profesiei aruncă în lumea medicală tineri medici insuficient motivați și adaptați afectiv, volițional, caracterial și aptitudinal. Pe de altă parte, mentalitatea “locului de muncă asigurat” îndepărtează de profesia medicală tineri cu performanțe intelectuale și aptitudinale reale.

Eșecul alegerii profesiei în ceea ce privește cariera medicală conduce la pierderea investițiilor de tot felul atât pentru tânăr (în primul rând investiție ineficientă financiară și de timp, dar nu în ultimul rând investiție intelectuală și afectivă), cât și pentru societate (investiție financiară, de timp și dezechilibre în asigurarea resursei umane în alte domenii).

Consilierea carierei în domeniul medical este un proces educativ de lungă durată care trebuie să înceapă cât mai devreme în viața elevului și să acorde egală influență fiecăruia dintre determinanții săi: adolescentul, școala, familia; mass-media. Un proces de consiliere profesională care să conducă spre succes trebuie să aibă în vedere: compatibilitatea psihosomatică a adolescentului cu profesia medicală (capacitățile personale trebuie să corespundă cerințelor profesiei); detalierea avantajelor profesiei; rolul imaginii sociale a profesiei medicale în raport cu expectanțele și profilul sociocultural al adolescentului); posibilitățile oferite de piața muncii, dar și nivelul de asumare a riscului.

Pornind de la premisa că o dezvoltare instituțională și personală nu poate fi completă și stabilă decât în condițiile în care se bazează pe concordanța dintre aptitudinile și interesele individului cu profesiunea aleasă, ne-am propus să organizăm o campanie de informare privind conținutul profesiei medicale.

Populația țintă a acestei campanii este reprezentată de elevi cu vârsta cuprinsă între 14-18 ani, aflați la vârsta alegerii carierei. Campania se va desfășura în perioada mai-iunie 2013, în unitățile de învățământ preuniversitar al jud. Sibiu și județelor limitrofe, după principiul accesibilității geografice. Campania va fi desfășurată în cadrul unui amplu proiect de promovare instituțională a Universității “Lucian Blaga” din Sibiu și de sensibilizare a populației țintă asupra ofertei educaționale a instituției. Campania de informare va cuprinde activități de tip work-shop, mese rotunde, evaluări psihometrice, distribuire de materiale informative. Informația este oferită într-o formă

concisă și accesibilă, printr-o tehnică interactivă care să stimuleze interesul pentru domeniul abordat, dar și interesul pentru autocunoaștere al adolescentului:

- § **Asigurați-vă că opțiunea de a deveni medic este a Dvs., nu a anturajului.** Motivația acestei alegeri trebuie să vină din interiorul Dvs. Explicații de genul “părinții mei sunt medici”, “medicii sunt respectați de toată lumea”, “se câștigă bine”, “vreau să demonstrez că sunt capabil să fac meseria asta” nu sunt motivații solide și nu vor constitui un sprijin real în momentul în care va trebui să faceți față unui volum de muncă superior altor profesii și a unor responsabilități imense.
- § **Sunteți pregătiți să faceți față unui program de pregătire foarte intens și a unui volum de muncă foarte mare?** Pregătirea pentru profesia medicală reprezintă cel mai lung parcurs de pregătire în cadrul învățământului superior în întreaga lume.
- § **Sunteți pregătiți să vă sacrificați o mare parte a timpului liber pentru a vă pregăti cursurile sau pentru a participa la ore suplimentare în vederea aprofundării materiei și a promovării examenelor?**
- § **Sunteți siguri că aveți resursele materiale suficiente pentru a vă procura materialele bibliografice necesare care să vă asigure o bună pregătire profesională sau pentru a achita taxele de școlarizare?**
- § **Sunteți în stare să atingeți (să examinați) un cadavru?** Dacă răspunsul la această întrebare este “nu”, cu siguranță ar trebui să vă regândiți alegerea.
- § **Sunteți pregătit să vă asumați decizii care pot să schimbe viața cuiva?** Cu toții știm că medicul “ține în mâinile sale viața pacientului” și, ca atare, este pus adesea în situația de a lua decizii dificile, care pot schimba definitiv viața pacientului. Întreaga responsabilitate a acestor decizii revine medicului, el răspunzând în fața instanțelor profesionale, civile și chiar penale pentru deciziile sale.
- § **Cum faceți față de obicei situațiilor stresante?** A trăi din când în când o situație de viață stresantă este una, iar a lucra zi de zi în condiții de stress este cu totul altceva. Începând cu primul an de studiu al disciplinelor medicale, cu complexitatea și volumul mare de cunoștințe, cu exigența examenelor din timpul facultății, a concursurilor de rezidențiat pentru alegerea specialității, a celor pentru obținerea titlului de medic specialist, a concursurilor pentru ocuparea unui post, a concursurilor pentru obținerea gradelor și titlurilor medicale și științifice și terminând cu medicul pus zi de zi în situația de a face cea mai bună alegere pentru pacientul său, profesia medicală este, probabil, cel mai sugestiv exemplu de cumul de factori stressori care vor însoți candidatul pe tot parcursul vieții sale profesionale.
- § **Aveți memorie bună?** Pentru a reține toate noțiunile teoretice și practice de care aveți nevoie pentru a putea profesa ca medic aveți nevoie de o memorie excepțională. Diagnosticul pe care îl veți pune se bazează pe sinteza informațiilor pe reținut din diversele discipline pe care le-ți studiat în timpul facultății și a rezidențiatului.
- § **V-ați imaginat cum vă veți simți lucrând zi de zi cu oameni bolnavi?** A pune diagnosticul unei boli și a alege cel mai bun tratament este un proces laborios deopotrivă pentru medic, cât și pentru pacient. Medicul nu poate fi indiferent la suferința pacientului.

Normele profesionale, etica și conștiința îl obligă pe medic să fie sensibil la suferința bolnavului, să participe profesional și, într-o importantă măsură și afectiv, la această suferință în scopul de a o alina. Deci, nu se poate vorbi de "rutină" în această profesie.

- § **Familia Dvs. poate să își permită să aștepte timp îndelungat până când veți putea aduce Dvs. un sprijin financiar?** Dacă familia Dvs. are probleme de ordin financiar și așteaptă ajutorul Dvs. cât mai curând după terminarea liceului, atunci cu siguranță că profesia medicală va accentua dificultățile familiei, în loc să le ușureze: întreținerea (inclusiv costul unei eventuale chirii) și achiziționarea de cărți pentru studiu pe parcursul studenției, costul examenelor și concursurilor obligatorii după terminarea facultății, salariul scăzut pe durata rezidențiatului și perioada de timp incertă până la găsirea unui loc de muncă sunt tot atâtea motive de a solicita Dvs. înșivă sprijin material familiei.

REFERINTE

1. Băban A, Petrovai D, Lemeni G. Consiliere și orientare. Ghidul profesorului, Ed. Humanitas Educational, București; 2001.
2. Chișu VA. Manualul specialistului în resurse umane, Casa de Editură Irecson, București; 2001.
3. Ivănuț, S. Comunicarea, Ed. Waldprss Timișoara; 2011.
4. Jigău M. Consilierea carierei. Compendiu de metode și tehnici, Ed. Afir, București; 2006.
5. Pânișoară G, Pânișoară, IO. Managementul resurselor umane, Ghid practic, Ed. II, Ed. Polirom, Irecson; 2005.
6. Silvaș A. Managementul carierei. Curs pentru uzul studenților, Tg. Mureș; 2009.
7. Bloombiz.ro/cariere. Reprofilarea profesională, Popa, Teodora, accesat la 30 ian 2013.
8. www.careerexperts.ro Cum ar trebui să arate planul de carieră inteligent? accesat la 30 ian 2013.
9. www.hart.ro, Hart Human Resource Consulting- Autocunoașterea și alegerea carierei, accesat la 30 ian 2013.